

e-ISSN:2587-2168

Year: 2022

Vol: 8 Issue: 47

pp 816-822

Article ID

66033

Arrival

29 September 2022

Published

30 November 2022

DOI NUMBER<http://dx.doi.org/10.29228/8/ideas.66033>**How to Cite This Article**

Ndir, A. & Kılıç, R. (2022).

"Türkiye ile Senegal Arasındaki Ekonomik İlişkilerin Analizi",

International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, (e-ISSN:2587-2168), Vol:8, Issue:47; pp: 816-822

International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Türkiye ile Senegal Arasındaki Ekonomik İlişkilerin Analizi**Economic Analysis Of Relations Between Senegal And Turkey**Alassane NDIR¹ Ramazan KILIÇ² ¹ Dr. Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, Türkiye² Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Kütahya, Türkiye**ÖZET**

Afrika ile Türkiye arasındaki ilişkiler, 1998 yılında dönemin merhum Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in ilk ziyareti ile başlamıştır. Ancak, Ak Partinin iktidara geldiği 2003 yılından sonra Türkiye'nin Afrika'ya yönelik eğitim, spor, ticari ve sosyal diplomasisi daha olumlu ve verimli şekilde gelişti.

Siyasi olarak Senegal ve Türkiye, komşu ülkeleri arasında demokratik modelleri ile karşımıza çıkmaktadırlar. Bu birlik noktası, Türkiye ile Senegal'in ekonomik ve siyasi olarak kurmak istedikleri ilişkilerde önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Türkiye ile Senegal, 2022 yılında belirli alanlarda (medya ve telekomünikasyon, güvenlik, denizcilik işbirliği ve spor) beş yeni ikili ortaklığın¹ imzalanmasıyla ilişkilerini güçlendirme kararı almışlardır.

Türkiye'de daha çok ileri teknoloji, Senegal'de ise; ekonomik kaynak ve insan gücünün bulunduğunu belirtmek gerekir. Güven ve karşılıklı anlayış çerçevesinde uyumlu işbirliği önlemlerinin alınması, Türkiye ile Senegal arasında çok taraflı ilişkilerin gelişmesine yol açacaktır.

Anahtar kelimeler: Türkiye'nin Dış Politikası, Senegal Açılımı, Yumuşak Güç, Ekonomik İşbirliği.

ABSTRACT

Relations between Africa and Turkey began in 1998 with the first visit of the President of Turkey, His Excellency İsmail Cem. But it was not until 2003, when the AKP political party came to power, that Turkish educational, sporting, commercial and social diplomacy towards Africa became more warm and fruitful.

Politically, Senegal and Turkey, which are democratic role models in their neighbouring circles, is one of the most important points they have in common. This point of unity is an important factor in the relations that the two countries aim to establish economically and politically. To such an extent that the State of Turkey and the State of Senegal have decided to strengthen their relations with the signing in 2022 of five new bilateral partnerships in certain fields (media and telecommunications, security, maritime cooperation and sports).

It should be noted that there is advanced technology in Turkey and resources and manpower in Senegal. Taking harmonious measures of cooperation within the framework of mutual trust and understanding will lead to the development of multilateral relations between Turkey and Senegal.

Keys words: Turkish Foreign Policy, Senegalese Expansion, Soft Power, Economic Cooperation.

1. GİRİŞ

2022'deki Nüfus: 17.738.795

Alan: 196.712 km²

Dil: Fransızca

Para Birimi: F CFA²

Başkenti Dakar olan Senegal, Afrika'nın en istikrarlı demokrasilerinden biridir. Ülke, ANSD³ tarafından 2021 yılında 17,215,433 kişi olarak tahmin edilen nüfusu ile Afrika kıtasının en batı noktasında Atlantik kıyısı düzeyinde yer almaktadır. Ülke, Gine yakınlarındaki güneydoğu sınırı dışında, yüksekliği 130 metreyi

¹ Cinq accords bilatéraux signés entre le Sénégal et la Turquie (aa.com.tr)

² FCFA: Afrika Finans Topluluğu frangı

³ ANSD : Ulusal İstatistik ve Demografi Ajansı

geçmeyen kumlu toprakla örtülüdür. Senegal'den üç büyük nehir geçer: Kuzeyde Senegal Nehri (1,641 km uzunluğunda), Gambiya Nehri (1,120 km uzunluğunda) ve Güneyde Casamance Nehri (300 km uzunluğunda). İklim tropikal, sıcak ve nemli, kuru mevsimde (Kasım-Haziran) ortalama 17 ° C ve yağışlı mevsimde (Temmuz-Ekim) 27 ° C. Peyzaj üç tür bitki örtüsü ile karakterize edilir: güneyde orman, iç bölgelerde savan ve kuzeyde bozkır.

BCEAO⁴ ya göre, Senegal, Fildişi Sahili'nden sonra GSYİH (2017'de 12.264 milyar FCFA) açısından UEMOA⁵ bölgesindeki en büyük ikinci ekonomidir. Ocak 2014'te hükümet tarafından PSE⁶'nin kabul edilmesinden önce, Senegal uzun bir nispeten yavaş bir büyüme dönemi yaşadı.

1992 yılında Türkiye ile Senegal arasında Ticari, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması ile (KEK) mekanizması oluşturulmuştur. Türkiye, 2000'li yılların başından bu yana Afrika'da derin ve hızlı bir diplomatik ve ekonomik genişleme kazanmıştır. Bu orta ölçekli güç, Afrika'da etkili bir devlet haline gelmiştir ve farklı birçok amaç ile büyük bir görünürlüğe sahiptir. 1998 yılında İsmail Cem'in "Afrika'ya açılma" planından yola çıkarak, Türkiye'nin Afrika'ya yönelik diplomatik atılımı, Senegal başta olmak üzere birçok Afrika ülkesiyle Türkiye işbirliği başarılı olmaya başlamıştır.

Son yıllarda, Türkiye ile Senegal arasındaki ilişkilerde tüm alanlarda önemli bir canlanma görülmektedir. İki ülke arasında karşılıklı olarak çok sayıda ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada; öncelikle Senegal ve ekonomik durumu ele alınacaktır. Daha sonra da, Türkiye ile Senegal arasındaki ilişkilerin geleceği tartışılacaktır.

2. SENEGAL EKONOMİSİNİN GELİŞİMİ

2.1. Politik Sistemin Tarihsel İncelemesi

Senegal'in ilk Anayasası 24 Ocak 1959'da kabul edildi. Léopold Sédar Senghor, 4 Nisan 1960'ta General Charles de Gaulle hükümetiyle yaptığı bir anlaşmayla, Batı Afrika'daki iki koloni olan Senegal ve Fransız Sudan'ı (şimdiki Mali) birleştiren Mali Federasyonu'ndan bağımsızlığını elde etti. Bağımsızlık 20 Haziran'da yürürlüğe girdi ve Senegal aynı yılın 20 Ağustosunda federasyondan çekildi. Léopold Sédar Senghor, yeni Senegal Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı oldu. Anayasa, 7 Mart 1963'te cumhurbaşkanlığı rejiminin kurulması için değiştirildi. Senegal, Devlet Başkanı olan Başkan tarafından yönetilen bir Cumhuriyettir. Cumhurbaşkanı, doğrudan genel oyla ve iki turda çoğunluk oyu ile seçilir. Görev süresi beş yıldır. Hükümeti, Cumhurbaşkanı tarafından atanan Başbakanın denetimine tabidir. Yürütme gücü hükümette, yasama gücü ise Parlamente'dadır.

2.2. İdari Organizasyon

Senegal, her biri bir vali tarafından yönetilen 14 bölgeye ayrılmıştır. Her bölge, kendi içinde bölgelere ayrılan idari bölümlere ayrılmıştır. İdari hizmetler valiler tarafından yönetilir ve her bölgeye bir alt vali başkanlık eder. Kırsal alanlardaki köyler ve kentsel alanlardaki mahalleler, idari otoritenin en küçük bölgelerini oluşturmakta ve sırasıyla köy muhtarları ve mahalle muhtarları tarafından yönetilmektedir. Valiler ve kaymakamlar Başkan tarafından atanır, köy başkanları ve ilçe başkanları kaymakamlar tarafından atanır.

3. DOĞAL KAYNAKLAR VE EKONOMİK ÇEVRE

3.1. Doğal Kaynaklar

Madencilik faaliyetleri, özellikle ilk ihracat kalemini temsil eden Senegal ekonomisinin amiral gemisi sektörlerinden biri haline geldi. Madencilik ve hidrokarbon ekstraksiyonundan oluşurlar. Ellili yıllardan beri sömürülen bir ürün olan fosfatın ötesinde, Senegal topraklarının altından çıkarılan ürünler altın, zirkon, ilmenit, rutil, lökoks, manganez vb. üretimi ile çeşitlenmiştir. Ayrıca, yaklaşan petrol ve doğal gaz kullanımıyla birlikte büyük ekonomik değişiklikler beklenmektedir. Madencilik sektörünün bu dinamizmi, giderek daha önemli hale gelen üretimine yansıyor. Aynı zamanda enerji faaliyetlerinin geliştirilmesi için stratejik bir sektörü temsil etmektedir. Ekonomik ve sosyal kalkınma için bir temel oluşturan enerjiye erişim, yoksullukla mücadelede önemli bir unsurdur. Senegal'de bu sektörde gerçek ilerleme kaydedilmiştir. Bununla birlikte, nüfustaki artış ve ekipmanların modernizasyonu, başta yakıtlar ve elektrik olmak üzere enerji ürünleri ve hizmetlerine olan talebin artmasına neden olmaktadır. Senegal, 2023 yılına kadar yılda 3 milyon tondan fazla fosfat üreten ülkeler arasında Afrika'da ilk 3'te yer almaktadır. Bu amaca ulaşmak için arama ve işletme izinlerinin tahsisi güçlendirilmiştir.

⁴ BCEAO : Batı Afrika Devletleri Merkez Bankası

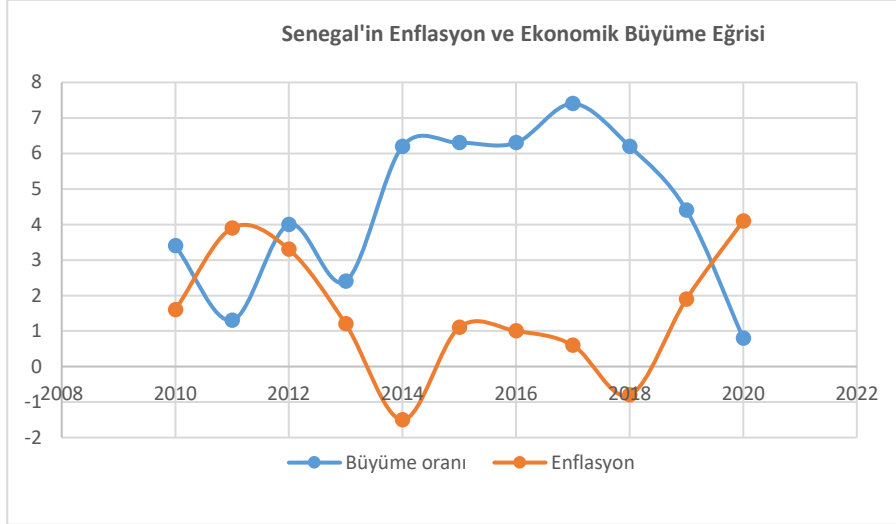
⁵ UEMOA: Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği

⁶ PSE: Yükselen Senegal Planı

3.2. Ekonomik Yapı

2020 yılına, tüm dünya ekonomileri için zararlı makroekonomik etkileri olan bir sağlık krizi damgasını vurmuştur. Covid-19'un küresel ölçekte yayılması, mal ve hizmet tedarik zincirinde olduğu kadar ulaşımda da bozulmalar yarattı. Uluslararası Para Fonu (IMF⁷), Ekim 2020 için dünya ekonomisinin görünümüne ilişkin raporunda, küresel aktivitenin aylık %4,9'luk bir düşme göstereceği belirtildi.

Aşağıdaki grafik üzerinde Senegal'in Enflasyon ve Ekonomik Büyüme Eğrisi gösterilmektedir.

Kaynak: Dünya Bankası, 202, (Inflation, GDP deflator (annual %) - Senegal | Data (worldbank.org); GDP growth (annual %) - Senegal | Data (worldbank.org).

Yukarıdaki grafikte görüldüğü gibi Senegal'de son yıllarda ekonomik büyüme giderek azalmaktadır. Buna karşılık enflasyon oranında ise artış gözlemlenmektedir.

Aşağıdaki Tablo üzerinde Senegal'in Reel Büyümesinin gelişimi gösterilmektedir.

Tablo 1. 2015-2020 Yılları Arasında Senegal'de Reel Büyümenin Gelişimi (% olarak)

Yıl	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Reel GSYİH	6,4	6,2	% 7,1	% 6,7	% 6,0	% 0,8%
Ozel sektör	% 10,6	% 5,4	% 11,6	% 7,9	% 7,2	% 0,7
İkincil sektör	% 9,8	% 3,6	% 7,4	% 6,9	% 6,0	% 0,9
Üçüncül sektör	% 2,6	% 7,2	% 5,3	% 6,3	% 5,1	% 0,2
Piyasa dışı GSYİH	% 10,7	% 10,7	% 4,8	% 6,1	% 7,4	% 0,6
Harç ve vergiler	% 8,9	% 8,1	% 10,2	% 6,2	% 8,1	% 0,5

Kaynak: ANSD, 2020, Agence Nationale de Statistique et de la Démographie (ansd.sn).

3.3. Senegal'in Dış Politikasının Stratejik Analizi

Senegal, Afrika'daki diğer ülkelere göre siyasi açıdan daha erken çok partili sisteme geçen bir ülke olarak tanınmaktadır. Senegal, uluslararası politikada etkin bir diplomasiyle kendini göstermektedir. Senegal, Eski sömürge devleti olan Fransa'yla da dengeli ve yakın bir ilişki içinde olmuştur. Aynı şekilde Senegal, Batı Afrika Para Birliği (UMOA), Batı Afrika Ülkeleri Ekonomi Birliği (CDEAO), Afrika Birliği (UA), Birleşmiş Milletler Örgütü (ONU) gibi bölgesel ve hükümetler arası örgütlerde aktif rol almaktadır.

Dünya'da 11'nci ekonomik gücü niteliğindeki Türkiye, Senegal devleti için bir ekonomik kalkınma modeli haline gelmiştir. Ekonomik kalkınma ve işbirliği düzeyinde siyasi açıdan Dakar ile Ankara arasındaki ekonomik ve diplomatik ilişkiler giderek gelişme göstermektedir. Türkiye, Afrika Kıtasında Çin vb. birçok ülkeyi geride bırakarak Senegal'in siyasi ve ekonomik bütün alanlarında kendisine iyi yer bulmuştur. Türkiye, Senegal'e yönelik olarak özellikle, ürettiği ürünleri ihraç etmek için pazar arayışına önem vermektedir. Senegal de, Türkiye'nin Senegal'e yönelik olarak yürüttüğü ekonomi ve siyasi politikalarına sıcak bakmaktadır. Dünya ekonomisindeki yeniden yapılanmada, Senegal Devleti ile Türkiye ilişkileri giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

⁷ Uluslararası Para Fonu

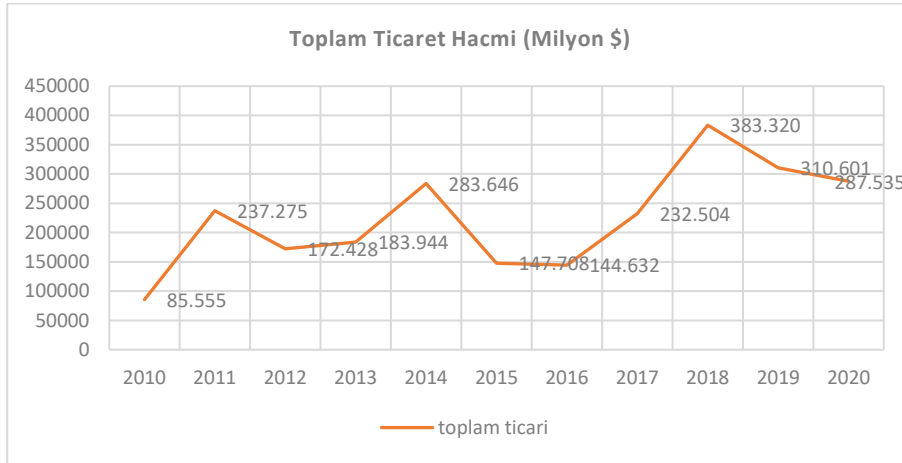
4. TÜRKİYE İLE SENEGAL ARASINDAKİ İKİLİ İŞBİRLİĞİ

4.1. Türkiye ile Senegal İlişkilerinin Geçmişi

İki ülke arasında birçok alanda giderek gelişen ilişkiler, ikili ticari ilişkilerde de kendini göstermektedir. Türkiye ile Senegal arasında ekonomik ve ticari ilişkiler giderek gelişen bir seyir izlemektedir. İkili ticaret hacmi 2020 yılında 287,5 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Senegal; Brezilya, Güney Kore ve Çin gibi Türkiye'nin de topraklarında aktif yer aldığı fark etmiştir. Senegal, adı geçen bu ülkeler için stratejik bir ülke haline gelmiştir. Türkiye, Senegal için daha itibarlı bir özelliğe sahip olmanın yanı sıra, Afrika Kıtasına yönelik özel bir strateji ile diğer ülkelerden ayrılmaktadır. Senegal ile Türkiye arasındaki ilişkiler siyasi, ekonomik, kültürel ve sivil toplumu da kapsayan geniş bir çerçevede yer almaktadır.

Aşağıdaki grafik üzerinde Türkiye'nin Afrika Kıtasındaki toplam ticaret hacmi yer almaktadır.

Kaynak: TradeMap, 2020, Trade Map - Bilateral trade between Senegal and Turkey.

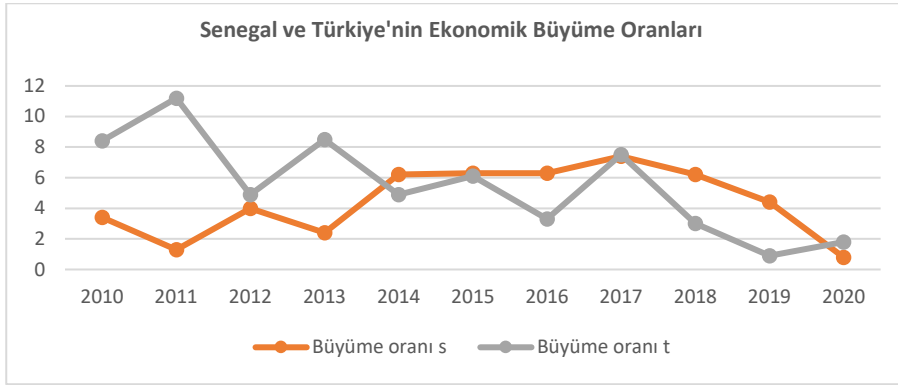
4.2. İşbirliği Düzeyi

Senegal, Türkiye ile çok güçlü ekonomik ve siyasi ilişkilere sahip ideal grupta yer almaktadır. Türkiye-Senegal ilişkileri, Senegal'in bağımsızlığını kazanmasından sonra Türkiye Cumhuriyeti Dakar Büyükelçiliğinin açılmasıyla birlikte başlamıştır. O günden bu yana, birçok alanda işbirliği anlaşmaları yapan bu iki ülke arasında ekonomik ve siyasi ilişkiler oldukça gelişmiştir. Senegal, Türkiye'nin Afrika'ya yönelik Dış Politikasında önemli bir ayak niteliğindedir. Bu politika çerçevesinde, Senegal ve Türkiye bir iş konseyi kurulmasına karar vermişlerdir.

Senegal ve Türkiye'nin birçok ortak noktaları bulunmaktadır. Türkiye ile Senegal Devleti ticari alanda ilerlemek için ikili işbirliği ortaklığı kurmuşlardır.

Senegal son yıllarda altyapı, yatırım ve ticaret gibi birçok alanda önemli hamleler yapmıştır. Türkiye de, Senegal ilişkilerinde büyük bir hamle yaparak, Afrika kıtasındaki etkinliğini arttırmıştır. Senegal, Türk yatırımcılarını bu bölgeye çekerek Sahra altı Afrika ülkeleriyle bağlarını daha da güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bu olumlu gelişmelere karşın, Senegal Ekonomi kurmayları Türkiye'nin lehine değişen iki ülke arasındaki ticaret dengesinden de endişe duymaktadırlar. Türkiye, Senegal'e ithal ettiği kadar daha fazla ihracat yapmaktadır.

Aşağıdaki grafik üzerinde Türkiye ve Senegal'in ekonomik büyüme oranları gösterilmektedir.

Kaynak: Dünya Bankası, 2021, Inflation, GDP deflator (annual %) - Senegal, Turkey | Data (worldbank.org).

Grafik üzerinde görüldüğü gibi her iki ülkenin büyüme oranlarında son yıllarda bir düşüş eğilimi gözlemlenmektedir.

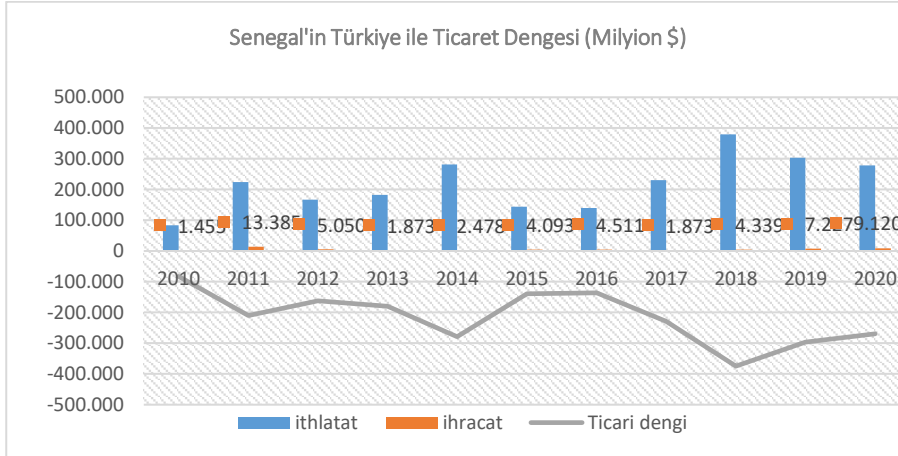
4.3. Yardım Desteği

Senegal'de uzun bir süreden beri devam eden kuraklık ve açlıkla mücadele için, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) ve diğer yardım kuruluşları aktif bir şekilde çalışmaktadırlar. TİKA Senegal'e birçok alanda yardım yapmış, ülkenin yeniden inşası sürecinde aktif bir rol üstlenmiştir.

4.4. Ticari İşbirliği

Türkiye'nin Afrika Kıtasına, özellikle de Senegal'e yönelik politikaları, girişimciler için de bir alanı oluşturmuştur. Afrika Kıtası özellikle hammadde bakımından zengindir. Bu kaynaklarından dolayı Afrika Kıtası daima gelişmiş ülkelerin ilgisini çekmiştir. Ancak, Türkiye'nin Senegal politikalarında ilgisini çeken ana faktör kaynak hammaddeleri değildir. Türkiye ile Senegal arasındaki ekonomik ilişkiler, son yıllarda ticari alandaki ilişkiler üzerine yoğunlaşmış ve önemli ölçüde yükselme eğilimi göstermiştir.

Aşağıdaki grafik üzerinde Senegal ile Türkiye arasındaki ticaret dengesi gösterilmektedir.

Kaynak: tradeMap, 2021, İthalat verileri (Trade Map - Bilateral trade between Senegal and Turkey), İhracat verileri (Trade Map - Bilateral trade between Senegal and Turkey).

Yukarıdaki Grafik üzerinde görüldüğü gibi, Senegal ve Türkiye arasındaki ticaret hacmi giderek artış göstermektedir.

2010-2020 yılları arasında Türkiye ile Senegal arasındaki ticaret hacmi %200'lük olağanüstü bir artışla 280 milyon dolara ulaşmıştır. Bu artış, bir tesadüf değildir.

Rakamlara bakıldığında, ticaret hacmindeki önemli artışa karşın; Türkiye'nin, Senegal'e ihracatının yıldan yıla arttığını, Senegal'in ise yavaşladığını, hatta bazen düştüğünü göstermektedir. Böylece, 2011 yılı döneminde Senegal'in en büyük ihracat hacminin 13 milyon, Türkiye'nin Senegal'e ihracatının yaklaşık 244 milyon ABD doları olduğu görülmektedir.

Türkiye'den Senegal'e başlıca ihracat ürünleri: demir, çelik çubuklar, çelik profiller, çelik makine telleri, plastik ambalajlar, yiyecek ve içecek imalatında kullanılan hammadde, parfüm, makarna ve hamur işleri, temizlik

ürünleri ve tekstil. Türkiye'nin Senegal'den düzenli olarak ithal ettiği ürünler; balık ve deniz ürünleri olup, zaman zaman mineraller, yağlı tohumlar, meyveler ve işlenmemiş kurşun gibi ürünlerin ithalatı yapılmaktadır.

Kalkınmaya destek politikası olarak tanımlanan Türkiye yatırım politikaları, birçok alanda Senegal'e de yatırım yapılmasını sağlamıştır. Bu yatırımlar, Senegal'e yönelik uzun vadeli yatırımlar şeklinde yapılmaktadır.

4.5. İşbirliği Perspektifleri

Türkiye 400 milyon dolarlık ticaret hedefini başarıyla tuttuktan sonra, Türkiye ve Senegal'in şimdi 1 milyar dolarlık yeni bir ikili ticaret hedefi belirlediklerini açıklamıştır. Bu anlamda Türk firmalarının inşaat, ulaşım, sağlık ve altyapı gibi alanlarda destek vererek Senegal'in başarısına katkı sağladığı görülmektedir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Küresel ekonomi politikalarında 21. Yüzyılda gözlenen değişim ve dönüşümlerle birlikte Afrika kıtasının önemi giderek artmıştır. Afrika Kıtasının giderek artan öneminden yararlanmak isteyen Türkiye uyguladığı çok-boyutlu dış politikası ile Afrika'da yer alan küresel siyasi aktörlerden biri haline gelmiştir. Türkiye, 1998 yılında Afrika Eylem Planını ile bu süreci başlatmıştır. Türkiye, özellikle 2005'li yıllardan itibaren Afrika Kıtasındaki etkisini ve görünürliğini arttırmıştır.

Afrika Kıtası, Türkiye için uluslararası politika ve ticareti için özel bir öneme sahiptir. Türkiye, bunu bilerek kendi politikalarını düzenlemekte ve bu yolda gerekli adımları atmaktadır.

Türkiye, coğrafi yapısı, Jeo-politik konumu, tarihi ve kültürel bağlarının avantajını da kullanarak Afrika Kıtasındaki yağma ve sömürü ve düzenine karşı çıkan bir güç olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye bu politikaların bir parçası olarak, ticaret, ekonomik ortaklıklar, derin işbirliği, insani yardım, kalkınma, eğitim, karşılıklı resmi ziyaretler ve diplomatik ilişkiler yoluyla başarılı bir politika yürütmektedir.

Türkiye'nin Afrika Kıtasında yürüttüğü politikaları genel olarak başarılı olarak nitelendirmek mümkündür. Türkiye, dünyada yürüttüğü yeni dış politika çerçevesinde kendisini bir Afro-Avrasya ülkesi olarak görmektedir. Türkiye bu politikalarda bir yumuşak güç olarak hareket etmektedir. Türkiye, Afrika Kıta'sının değerlerine saygılı, Afrika ülkelerinin barış ve istikrarına katkı yaparak bu ülkelerin ekonomik kalkınma, sosyal ve siyasal olarak gelişmelerine katkı sağlamaktadır. Türkiye'nin bu başarılı politikaları şüphesiz bölgesel ve uluslararası barış ve istikrara da katkı sağlamaktadır. Türkiye, insani değerleri esas alan bu politikalar çerçevesinde karşılıklı çıkarlara ve stratejik hedeflere odaklanan politikalar yürütmektedir. Türkiye, kazan-kazan politikası ile her iki taraf için de ortaya çıkan fırsatları en yüksek düzeye çıkarmayı hedeflemektedir.

EK:

Tablo 2. Senegal'in Türkiye İle Ticaret Dengesi (Milyon \$)

Yıl	İthalat	İhracat	Ticari Denge	Toplam Ticaret
2020	278,415	9,120	-269,295	287,535
2019	303,374	7,227	-296,147	310,601
2018	378,981	4,339	-374,642	383,320
2017	230,631	1,873	-228,758	232,504
2016	140,121	4,511	-135,610	144,632
2015	143,615	4,093	-139,522	147,708
2014	281,168	2,478	-278,690	283,646
2013	182,071	1,873	-180,198	183,944
2012	167,378	5,050	-162,328	172,428
2011	223,890	13,385	-210,505	237,275
2010	84,100	1,455	-82,645	85,555

Kaynak: tradeMap,2021, İthalat verileri (Trade Map - Bilateral trade between Senegal and Turkey), İhracat verileri (Trade Map - Bilateral trade between Senegal and Turkey)

Tablo 3. Senegal'in Enflasyon ve Ekonomik Büyüme Eğrisi

Yıl	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Büyüme Oranı	3.4	1.3	4	2.4	6.2	6.3	6.3	7.4	6.2	4.4	1.5
Enflasyon	1.6	3.9	3.3	1.2	-1.5	1.1	1	0.6	-0.8	1.8	2.3

Kaynak: Dünya Bankası, 2021, GDP growth (annual %) - Senegal | Data (worldbank.org), Inflation, GDP deflator (annual %) - Senegal, Turkey | Data (worldbank.org)

Tablo 4. Türkiye'nin Enflasyon ve Ekonomik Büyüme Eğrisi

Yıl	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Büyüme Oranı	8.4	11.2	4.9	8.5	4.9	6.1	3.3	7.5	3	0.9	1.8
Enflasyon	7	8.2	7.4	6.3	7.4	7.8	8.1	11	16.5	13.9	14.8

Kaynak: Dünya Bankası, 2021, Inflation, GDP deflator (annual %) - Senegal, Turkey | Data (worldbank.org)

Tablo 5. Senegal ve Türkiye'nin Büyüme Oranları

Yıl	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Büyüme Oranı (Senegal)	3.4	1.3	4	2.4	6.2	6.3	6.3	7.4	6.2	4.4	1.5
Büyüme Oranı (Türkiye)	8.4	11.2	4.9	8.5	4.9	6.1	3.3	7.5	3	0.9	1.8

Kaynak: Dünya Bankası, 2021, GDP growth (annual %) - Senegal, Turkey | Data (worldbank.org)

KAYNAKÇA

1. Davutoğlu A. (2010) “Turkey's Zero-Problem Foreign Policy”, Foreign Policy. 20(5), 2010.
2. Guilhaudis J.F. (2002) “Relations Internationales Contemporaines”, (Vol. 3, pp. XIII-874) Editions Juris Classeur, Litec: Lexis Nexis, Paris
3. Hazar, N. (2003), Küreselleşme Sürecinde Türkiye Afrika İlişkileri, Yeni Türkiye Yayınları.
4. Hazar, N. (2008) “Türkiye'nin Afrika'ya Açılımı”, Stratejik Analiz, Cilt 9, Sayı 99.
5. Hesselting, G. (1985) “Histoire politique du Sénégal : Institutions, Droit et Société”, Paris : Khartala, pp 437p.
6. Kavas, A. ve Öztürk, H. (2006) Yükselen Afrika ve Türkiye I.Uluslararası Türk-Afrika Kongresi (23 Kasım 2005), İstanbul, Tasam Yayınları.
7. Mbabia O. (2011), “Ankara en Afrique : stratégies d'expansion”, Outre-Terre, 29(3) 107-119.
8. Özcan M. and Akgun B. (2010) “Turkey's opening to Africa”, Journal of Modern Studies, 48(4) 525-546.
9. Peter Pham J. (2010) “Turkey's Return to Africa”, World Defense Review.